Het Marshallplan van de 21e eeuw

Beschrijving

Er komt een moment waarop de bommen zwijgen en de kranen beginnen te draaien. Wanneer dat moment precies aanbreekt voor OekraÃ¯ne is nog altijd onzeker. De vredesonderhandelingen verlopen moeizaam en Rusland toont geen haast om tot een akkoord te komen. Toch is het niet te vroeg om na te denken over wat daarna komt. De wederopbouw van OekraÃ¯ne wordt namelijk niet zomaar een humanitaire operatie. Het wordt een economisch project van historische proporties, vergelijkbaar met het Marshallplan dat na de Tweede Wereldoorlog West-Europa weer op de been hielp. De contouren van de wederopbouw worden nu al getekend. Overheden, multilaterale instellingen en het bedrijfsleven positioneren zich. Voor beleggers is de vraag niet langer Ã³f er kansen komen, maar wanneer en in welke sectoren.

De omvang van de verwoesting

Volgens de vijfde gezamenlijke schadeanalyse van de Wereldbank, de Europese Commissie en de Verenigde Naties, gepubliceerd in februari 2026, bedragen de totale kosten voor wederopbouw en herstel van OekraÃ¯ne bijna 588 miljard dollar, meer dan 500 miljard euro verspreid over het komende decennium. Dat is bijna drie keer het geschatte bruto binnenlands product van OekraÃ¯ne voor 2025. De directe fysieke schade is opgelopen tot meer dan 195 miljard dollar, een stijging ten opzichte van de 176 miljard dollar die een jaar eerder werd geraamd.

De sectoren met de grootste herstelbehoeften zijn transport (meer dan 96 miljard dollar), energie (bijna 91 miljard dollar) en huisvesting (bijna 90 miljard dollar). Daarnaast zijn er enorme investeringen nodig in handel en industrie (ruim 63 miljard dollar) en landbouw (meer dan 55 miljard dollar). Alleen al het opruimen van explosieven en puin kost naar schatting 28 miljard dollar. De schade concentreert zich in de frontlinie-regioâ??s en de grote steden, waar Rusland de aanvallen op de energie-infrastructuur juist heeft opgevoerd tijdens een van de koudste winters in jaren.

Een modern Marshallplan

Het oorspronkelijke Marshallplan, dat tussen 1948 en 1952 werd uitgevoerd, omvatte circa 13 miljard dollar aan Amerikaanse hulp, omgerekend naar hedendaagse maatstaven ongeveer 137 miljard dollar. De wederopbouw van OekraÃ¯ne vergt dus ruim vier keer zoveel, en dat in een wereld die aanzienlijk complexer en meer vervlochten is dan het naoorlogse Europa van de jaren veertig. Net als destijds gaat het niet alleen om het herstel van fysieke infrastructuur, maar ook om het moderniseren van de economie en het verankeren van een land in het westerse politieke en economische systeem. OekraÃ¯ne is formeel kandidaat-lid van de Europese Unie, en de wederopbouw wordt expliciet gekoppeld aan het EU-toetredingsproces. De OekraÃ¯ense overheid heeft een strategie geformuleerd onder de noemer â??Ukraine Economy of the Futureâ??, gericht op macro-fiscale stabiliteit, hervormingen in bestuur en rechtsorde, dynamiek in de private sector, infrastructuurherstel en investeringen in menselijk kapitaal.

Het Marshallplan bewees destijds dat gerichte economische hulp veel meer kan opleveren dan alleen fysiek herstel. Tussen 1948 en 1952 groeide het bruto nationaal product in West-Europa van 120 tot 159 miljard dollar. De handel binnen de zestien deelnemende landen verdubbelde. Het plan gaf niet alleen een directe impuls aan de ontvangende economieÃ«n, maar stimuleerde ook de Amerikaanse exportindustrie en legde de basis voor Europese economische samenwerking. Het was zowel altruÃ¯sme als eigenbelang â?? een combinatie die ook bij de wederopbouw van OekraÃ¯ne aan de orde is.

Het Europese financieringskader

De Europese Unie heeft een ambitieus financieringsraamwerk opgezet. De Ukraine Facility, een instrument van 50 miljard euro, is ontworpen om publieke en private investeringen aan te trekken voor herstel, wederopbouw en modernisering. Onderdeel hiervan is het Ukraine Investment Framework, dat beschikt over 9,5 miljard euro aan garanties en subsidies en naar verwachting meer dan 40 miljard euro aan investeringen zal mobiliseren. Tot nu toe is 90 procent van de capaciteit van dit fonds al toegewezen, goed voor 8,4 miljard euro aan allocaties die naar verwachting 25,2 miljard euro aan investeringen zullen genereren.

Deze maand werd een nieuw pakket van acht programmaâ??s goedgekeurd ter waarde van 1,5 miljard euro, gericht op het ontsluiten van 3,4 miljard euro aan nieuwe investeringen in energie, onderwijs, connectiviteit, landbouw en het midden- en kleinbedrijf. Voor het eerst worden ook middelen gealloceerd aan dual-use technologieÃ«n en strategische industrieÃ«n. Daarnaast werkt Duitsland samen met Europese partners aan een Europees vlaggenschipfonds voor de wederopbouw van OekraÃ¯ne, dat naar verwachting medio 2026 operationeel wordt en private-equitykapitaal naar prioriteitssectoren moet leiden.

De financieringsarchitectuur wordt steeds breder. Naast de Europese Investeringsbank en de EBRD zijn nu ook nationale ontwikkelingsbanken en exportkredietverzekeraars betrokken, waaronder het Duitse KfW, het Franse BPIFrance en het Finse Finnvera. Het OekraÃ¯ense ProZorro-systeem voor publieke aanbestedingen is volledig digitaal en transparant, waardoor Europese bedrijven directe

toegang krijgen tot infrastructuur-, energie- en dienstenprojecten. Met miljarden aan contracten die jaarlijks worden verwacht, ontwikkelt ProZorro zich tot een van de grootste digitale aanbestedingsplatformen in Europa.

Kansen voor het Europese bedrijfsleven

De wederopbouw van OekraÃ¯ne creÃ«ert een investeringsgolf die door de hele Europese economie zal spoelen. Europese bedrijven in bouwmaterialen, energie-infrastructuur en logistiek zijn het best gepositioneerd om te profiteren. Denk aan grote spelers in cement en bouwmaterialen, maar ook aan middelgrote bedrijven in buurlanden als Polen, Oostenrijk en Duitsland die beschikken over productiecapaciteit dicht bij OekraÃ¯ne.

De kansen concentreren zich in een aantal sleutelsectoren. De energiesector heeft prioriteit, niet alleen vanwege de enorme schade aan het elektriciteitsnet, maar ook omdat OekraÃ¯ne de kans grijpt om over te stappen naar gedecentraliseerde hernieuwbare energie. Wind- en zonneparken bieden veerkracht tegen toekomstige aanvallen en passen in de Europese Green Deal. Bedrijven die gespecialiseerd zijn in smart grids, energieopslag en hernieuwbare-energietechnologie zullen een grote rol spelen.

Het transportsector vereist de grootste investeringen. Wegen, bruggen, spoorwegen en havens moeten worden herbouwd, en OekraÃ¯neâ??s integratie in het Europese transportnetwerk biedt langetermijnkansen voor ingenieurs- en bouwbedrijven. De huisvestingssector biedt eveneens enorme mogelijkheden. Miljoenen OekraÃ¯ners zijn ontheemd en de vraag naar betaalbare, energiezuinige woningen is immens.

Minder voor de hand liggend, maar minstens zo interessant, zijn de kansen in digitalisering en technologie. OekraÃ¯ne beschikte vÃ³Ã³r de oorlog al over een sterke IT-sector en de digitale infrastructuur die tijdens het conflict is ontwikkeld, van e-governance tot het digitale identiteitssysteem Diia, biedt een springplank voor verdere innovatie. Europese tech-bedrijven kunnen profiteren van joint ventures en kennisuitwisseling.

De bredere economische impact

De wederopbouw van OekraÃ¯ne is niet alleen van belang voor het land zelf, maar heeft potentieel significante macro-economische effecten voor de hele Europese economie. Een grootschalig investeringsprogramma van deze omvang werkt als een fiscale stimulus die verder reikt dan de grenzen van OekraÃ¯ne. De Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling verwacht dat de OekraÃ¯ense economie in 2026 met circa vijf procent kan groeien, mits er een staakt-het-vuren komt.

De multiplierеffecten zijn aanzienlijk. Elke euro die in OekraÃ¯ne wordt geÃ¯nvesteerd, genereert economische activiteit in toeleveringsketens verspreid over Europa. Poolse bouwbedrijven, Duitse machinefabrikanten, Nederlandse ingenieursbureaus en Italiaanse leveranciers van bouwmaterialen zullen allemaal profiteren. De Solidarity Lanes â?? de logistieke corridors die tijdens de oorlog zijn opgezet, worden gemoderniseerd tot permanente handelsroutes, wat de economische integratie tussen OekraÃ¯ne en de EU versnelt.

Er is ook een menselijke dimensie die economisch relevant is. De terugkeer van OekraÃ¯ense vluchtelingen, de re-integratie van veteranen en de arbeidsparticipatie van vrouwen zullen het economische herstel mede vormgeven. OekraÃ¯ne had vÃ³Ã³r de oorlog een goed opgeleide bevolking en een groeiende ondernemerschapsmentaliteit. Het menselijk kapitaal is het grootste actief van het land, zoals de VN terecht heeft benadrukt.

Investeren in de toekomst van Europa

De wederopbouw van OekraÃ¯ne is meer dan een humanitaire verplichting. Het is een economisch project dat de Europese economie structureel kan versterken. De vergelijking met het Marshallplan is meer dan retoriek: net als destijds gaat het om het opbouwen van een welvarend, geÃ¯ntegreerd Europa als buffer tegen instabiliteit. Het verschil is dat de EU dit keer zelf de hoofdfinancier is, niet de Verenigde Staten.

De Duitse bondskanselier Merz verwoordde het kernachtig: investeren in OekraÃ¯ne is investeren in de toekomst van Europa. Dat geldt niet alleen in geopolitieke zin, maar ook in economische zin. De wederopbouw biedt een zeldzame combinatie van maatschappelijk nut en investeringsrendement. De vraag is niet of deze kansen zich zullen materialiseren, maar wanneer.

Han Dieperink, Chief Investment Officer

Disclaimer

Abonneer op deze nieuwsbrief via

www.aureus.eu/nieuwsbrief